

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Csereklye Károly Zoltán ügyvéd (**cím**) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, a dr. Monostory Péter kamarai jogtanácsos (**I. rendű alperes címe**) által képviselt I.rendű alperes neve(**I. rendű alperes címe**) I. rendű, a dr. Szalka Renáta kamarai jogtanácsos (**II. rendű alperes címe**) által képviselt II.rendű alperes neve(**II. rendű alperes címe**) II. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértésének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. augusztus 22. napján meghozott 31.P.21.970/2017/31. számú ítélete ellen a felperes részéről 35., az I. rendű alperes részéről 32., a II. rendű alperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítést 764.800 (Hétszázhatvannégyezer-nyolcszáz) forintra és annak az ítéletben meghatározott késedelmi kamatára felemeli. Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 163.000 (Százhatvanháromezer) forint elsőfokú perköltséget. Az alperesek perköltség fizetésére kötelezését mellőzi. Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 70.000 (Hetvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A felek által le nem rótt 568.000 (Ötszázhatvannyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2012. szeptember 18. napjától volt fogvatartott az I. rendű alperesi bv. intézetben, ahonnan 2015. május 30. napján szabadult. Fogva tartása idején elhelyezési körülményeivel kapcsolatban panasszal nem élt.

Újabb bűncselekmény elkövetése miatt a felperes 2016. április 18-tól jelenleg is a II. rendű alperesi bv. intézetben fogvatartott.

Fogva tartási körülményei miatt a felperes a II. rendű alperestől kártérítést igényelt, amit a II. rendű alperes a 2017. július 10. napján meghozott .../2017. ált. határozatával elutasított. A határozat ellen a felperes jogorvoslattal élt. A Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja az

1.Bv.4384/2017/4. számú végzésével a felperes részére 2016. április 18. és 2017. szeptember 18. napja között letöltött 518 nap büntetésből 514 napra - alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt - 749.700 forint kártalanítást állapított meg, ezt meghaladóan a kártalanítási igényt elutasította azzal, hogy további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak nincs helye. A határozat indokolása szerint a II. rendű alperesnél nincs meg az elhelyezést szolgáló zárkákban a jogszabályban előírt légtér és mozgástér, a törvénysértő állapot kiterjed az egész fogva tartás idejére és körülményeire, a csekély élettér, az alapvető higiénia és az illemhely elkülönítésének hiányára, a nem megfelelő szellőztetésre, világításra, fűtésre, illetve rovarirtásra. A felperes rendkívül alacsony, 3-4 általános iskolai végzettséggel érkezett a büntetés-végrehajtási intézetbe, ahol képzését megkezdtek, melynek időszaka alatt nem tartózkodott zárkájában, így ezalatt negatív hatást nem kellett elviselnie. A II. rendű alperesnél negyedévente végeztek poloskairtást. A bíróság a 2.0-2.5 m² élettér időszakra 1.500 forint/nap, a 2.5-2.99 m² élettér időszakára 1.400 forint/nap és a 3.0-3.45 nettó m² élettér időszakára 1.300 forint/napi tételben állapította meg a fogva tartási napokra a kártalanítás összegét.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes megsértette az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy túlszűfolt zárkában helyezte el, nem biztosította számára a megfelelő életteret, a megfelelő higiénés körülményeket, ezért a bíróság tiltsa el a további jogsértéstől, valamint kötelezze őt 4.800.000 forint nem vagyoni kártérítés és a jogsértés időpontjától járó törvényes mértékű kamata megfizetésére.

A II. rendű alperessel szemben annak megállapítását kérte, hogy megsértette emberi méltóságát azzal, hogy túlszűfolt zárkában helyezte el, embertelen bánásmódban részesítette, mert a zárkában nem biztosította a megfelelő életteret, a fizikai és higiénés körülményeket, ezért kötelezze őt a bíróság 1.200.000 forint sérelemdíj megfizetésére, továbbá annak a jogsértés időpontjától járó törvényes mértékű kamata megfizetésére.

Keresetét az I. rendű alperessel szemben az 1959. évi Ptk. 75-76. §-aira, a 84. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaira, valamint a 355. § (1) bekezdésére alapította. A II. rendű alperessel szembeni követelés alapjaként a 2013. évi Ptk. 2:42. § (2) bekezdését, a 2:51. § (2) bekezdését és a 2:52. §-t jelölte meg.

Keresete ténybeli alapjaként a felperes az I. rendű alperessel szemben arra hivatkozott, hogy fogva tartása idején részére a minimális zárkanagyság nem volt biztosított, a WC ajtó a lakótérre nyílt, a zárkában csak hideg víz volt, a nyílászárók rosszak voltak, továbbá a fürdőt csak heti két alkalommal 5 percre használhatta, ahol zsúfoltság volt. Emellett a zárkában poloska volt, ami megcsípte a lábát és azt elvakarta, sebe begyulladt, betegszobára került, ahol orvosi ellátást és gyógyszert kapott, később azonban sebeit maga kezelte. A II. rendű alperessel szemben érvényesített igény tekintetében előadta, hogy a részére megítélt kártalanítás az általa elszenvedett sérelmekhez képest aránytalanul alacsony.

Mindezekon túlmenően mindkét alperessel szemben hivatkozott arra is, hogy élelmezése a minőség és mennyiség tekintetében sem érte el az elvárható szintet.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel. Álláspontja szerint a felperes elmulasztotta szabadságvesztésének végrehajtása során kártérítési igényét közvetlenül érvényesíteni a 13/1996. (XII.23.) IM rendelet, valamint az azt hatályon kívül helyező 12/2014. (XII.19.) IM rendelet szabályai alapján. Emellett, mivel keresetében kizárólag elhelyezési körülményeire vonatkozóan terjesztett elő igényt, a 2013. évi CCXL. törvény 70/A. §-a alapján sérelmei orvoslására kártalanítási eljárást kell indítania, melyhez kártérítési igényét közvetlenül az I. rendű alperesnél kell benyújtania. Erdemi védekezése szerint, az

I. rendű alperest jogszabály alapján befogadási kötelezettség terheli, mellyel kapcsolatban mérlegelési jogköre nincs, és azt a jogszabályi előírások alapján köteles végrehajtani. A fogvatartottak körülményei tekintetében felróhatósága kizárt, ezért kártérítési felelősség nem terheli.

A II. rendű alperes védekezésében hivatkozott arra, hogy a felperes a keresettel érvényesített igényét a kártalanítási eljárásban már érvényesítette, az általa hivatkozott körülményekkel kapcsolatban kártalanításban részesült, ami sérelmeit megfelelően kompenzálja. Ezt meghaladó igénye alaptalan, mert a kártalanítási eljárásban hivatkozott körülményeket meghaladó olyan többlettényállást nem adott elő, ami a részére megítélt kártalanításon felül kártérítési igényét megalapozná.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2012. október 18-tól 2015. május 31-ig fogva tartása során a zárkában nem biztosított a felperes számára megfelelő életteret, megfelelő higiénés körülményeket. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 100.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2017. május 15. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Megállapította továbbá, hogy a II. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2016. április 18. napjától a mai napig fogva tartása során a felperesnek a zárkában nem biztosított megfelelő életteret, megfelelő higiénés körülményeket. Az I. rendű alperest 75.000 forint, a II. rendű alperest 60.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte a felperes részére. Rendelkezése szerint, a feljegyzett 360.000 forint eljárási illetéket az állam viseli. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a kereset részben alapos.

A felperes fogva tartási időszaka I. rendű alperes tekintetében a régi Ptk. hatálya alatt kezdődött, ezért vele szemben a kereset elbírálására az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: 1959. évi Ptk.) szabályai alkalmazandók. Felhívta az elsőfokú bíróság az 1995. évi CVII. törvény 1. § (1) bekezdését, az 1959. évi Ptk. 75. § (1) bekezdését, 76. §-át, a 84. § (1) bekezdés e) pontját, a 339. § (1) bekezdését, továbbá az Alkotmány 2011. december 31-ig hatályos 7. § (1) bekezdését, a 8. § (1) bekezdését és az 54. § (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény Q cikk (2) bekezdését, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 3. cikkét, a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 137. § (1) bekezdését. Kiemelte, hogy az 1959. évi Ptk. 349. § (1) bekezdése értelmében az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette. Ennek kapcsán utalt arra, hogy a rendes jogorvoslati lehetőségről csak akkor lehet szó, ha az adott lehetőség a jogsérelem érdemi orvoslására alkalmas. Jelen esetben az I. rendű alperes intézetvezetőjéhez intézhető panasz az elhelyezési körülmények érdemi megváltoztatására nem lett volna alkalmas, mert köztudomású, hogy az I. rendű alperesnél nem biztosított a fogvatartottak részére a jogszabályban előírt mértékű alapterület és légtér. Ezért a felperes részéről panasz benyújtásának hiánya nem zárja ki az I. rendű alperessel szemben kártérítési igényének érvényesítését.

Az elhelyezés szükségessége, a zárkák zsúfoltsága, az egy személyre jutó alapterületnek a jogszabályi normáktól való jelentős elmaradása - az EJB gyakorlatára, valamint az Alkotmánybíróság 32/2014. (XI.3.) AB határozatában foglaltakra is figyelemmel - egyértelműen megsértette a felperes személyiségi jogát, emberi méltóságát. Az I. rendű alperest a jogszabályban előírt befogadási kötelezettsége önmagában nem mentesíti a jogszabályban előírt elhelyezési követelmények teljesítésének kötelezettsége teljesítése alól. Az EJB gyakorlatának megfelelően, a minimális követelmények biztosításának elmulasztása embertelen bánásmódnak minősül, és mint ilyen, sérti

az emberi méltóságot. A tartósan nem megfelelő elhelyezési körülmények egyben személyiségi jogsértésnek is minősülnek, és mint ilyen, megalapozzák a nem vagyoni kártérítési igényt. A felperes elhelyezési körülményeire tekintettel ezért az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát a nála töltött fogva tartási időszakban.

Nem tartotta teljesíthetőnek az elsőfokú bíróság a felperes azon kérelmét, hogy a bíróság tiltsa el az I. rendű alperest a további jogsértéstől. A felperes az I. rendű alperesnél a jövőben már nem nyerhet elhelyezést, vele fogvatartotti jogviszonyban már nem állhat, továbbá az I. rendű alperes nem kötelezhető olyan magatartásra, aminek teljesítésére nem képes. Intézményében a körülmények objektíve adottak, jogszabályban előírt befogadási és elhelyezési kötelezettsége van és a bíróság nem kötelezheti őt sem az intézet bővítésére, sem átépítésére.

A nem vagyoni kártérítés mértéke tekintetében az elsőfokú bíróság értékelte, hogy az I. rendű alperes lehetőségei objektíve adottak, ami felróhatósága mértékét jelentősen csökkenti. Emellett a felperes 2011-től állította az I. rendű alperesnél való fogva tartását, ezt azonban nem igazolta, mellyel szemben az I. rendű alperes nyilvántartása szerint a felperes 2012. október 18-tól volt fogvatartott nála. Mindezen körülményeket értékelve és mérlegelve, az időmúlásra is tekintettel a nem vagyoni kártérítés összegét a bíróság 100.000 forintban állapította meg, és ezt meghaladóan a felperes eltúlzott kérelmét elutasította. A felperes alaptalanul igényelt a jogsérelem kezdő napjától kamatot, mert követelését az I. rendű alperessel szemben csak a kereset közlésével terjesztette elő, aki ettől kezdődően esett késedelembe. A kamatfizetésre kötelezés az 1959. évi Ptk. 301. § (1) bekezdésén alapul.

A II. rendű alperessel szembeni igény elbírálására alkalmazandó Ptk. 6:548. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, és a kár rendes jogorvoslattal, továbbá közigazgatási perben nem volt elhárítható. A rendes jogorvoslati lehetőséget a Bvtv. 143. § (1) bekezdése teremti meg, mely szerint az elítélt kárigényét annál a bv. szervezetnél terjesztheti elő, ahol a kára bekövetkezett és a kárigényt a (2) bekezdés értelmében határozattal kell elbírálni, amely ellen az elítélt 30 napos jogvesztő határidőn belül keresetet indíthat. A Bvtv. 70/A-70/B. §-ai szerint a kártalanítási eljárásban a fogva tartás során a jogszabályban előírt élettér biztosításának hiánya, az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, a kínzás, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülmény, különösen az illemhely elkülönítésének hiánya, a nem megfelelő szellőztetés, világítás, fűtés, vagy rovarirtás, mint alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelem miatt jár kártalanítás. A felperes az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt kártalanításban részesült, ezért ezen a jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak nincs helye. A fogvatartott a kártalanítást meghaladó igényét perben jogosult érvényesíteni. A II. rendű alperes esetében az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények a kártalanítást megállapító határozattal igazoltak, ami az I. rendű alperessel azonos módon valósult meg, ezért a bíróság a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján a II. rendű alperes jogsértését megállapította.

Megalapozottan hivatkozott a II. rendű alperes arra, hogy a felperes a kártalanítással már kompenzáltat meghaladó jogsérelmet nem igazolt. A Ptk. 2:52. §-a szerinti sérelemdíj megállapításának nem volt helye, mert a felperes az annak alapjául szolgáló, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeken túl, többlettényállási elemet, egyéb más jogsérelmet nem bizonyított, a kártalanítási határozat ugyanis kiterjedt a higiénés körülményekre, valamint a fürdőhelyiség higiénéjára is. Nem alapoz meg sérelemdíj iránti igényt a felperes azon nyilatkozata,

hogy az élelmezés minősége nem érte el az elvárható szintet, mert az elvárható szint minden embernél más és más, mind mennyiségben, mind pedig minőségben és e körben a felperes konkrét, az általa sérelmezett körülményre tényelőadást, tényállítást nem tett és nem igazolt.

A bíróság, mint szükségtelent mellőzte a felperes által indítványozott ... tanúkénti meghallgatását, mert a felperes felhívás ellenére nem jelölte meg, hogy a tanút pontosan milyen tényre, körülményre kívánja kihallgatni, és a tanúval mely időszakban, hol, és mely zárkában volt együtt.

A kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság alaptalan részében a keresetet elutasította. A felperes mindkét alperes vonatkozásában csak kis részben lett pernyertes, ezért a bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. és II. rendű alpereseket a felperes perköltségének megfizetésére, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja helyett a (6) bekezdést alkalmazva mérlegeléssel állapította meg. A fizetendő perköltség összegénél figyelemmel volt a jogsértés megállapítása tekintetében a pertárgy értékére, a felperes által igényelt és részére megállapított kártérítés arányára, továbbá a felperesi képviselő által végzett ügyvédi tevékenységre. A feljegyzett eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli, a felperes teljes személyes költségmentességére, valamint az alperesek illetékmentességére figyelemmel.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen valamennyi fél fellebbezett.

A felperes fellebbezésében kérte, hogy az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét oly módon változtassa meg, hogy ítélje meg részére az általa kért kártérítést, sérelemdíjat, melynek alapján az I. rendű alperest 4.800.000 forint, II. rendű alperest 1.200.000 forint megfizetésére kötelezze.

Álláspontja szerint az I. rendű alperes vonatkozásában a megítélt 100.000 forint nem vagyoni kártérítés nem elégséges a felperes emberi méltósága megsértésének kompenzálására, figyelemmel a 2012. október 18-tól 2015. május 31-ig tartó jogsértő körülmények közötti fogva tartásának időtartamára. A jogsértő körülmények az I. rendű alperes tekintetében megközelítőleg két és fél évig álltak fenn, így az elsőfokú bíróság által megítélt kártérítés alapján az egy évnek megfelelő 40.000 forint nyilvánvalóan nem áll arányban az elszenvedett sérelmekkel, különös tekintettel a 2013. évi CCXL. törvény 10/A. § (3) bekezdése szerinti 1.200-1.600 forint/nap kártalanítási összeghez képest. Különös tekintettel aránytalan a megítélt összeg a felperes által elszenvedett egészségügyi problémákból következően, melyek az elégtelen rovarirtásnak tulajdoníthatók.

A II. rendű alperes tekintetében többlettényállásként került megjelölésre, hogy a megítélt kártalanítás összege az elszenvedett sérelmekhez mérten aránytalan és elégtelen, mert egy napra számított, akár 1.600 forint is alkalmatlan arra, hogy kompenzálja azokat az elszenvedett sérelmeket, melyeket a felperesnek ki kellett állnia. A kártalanítási határozat korlátozottan terjed ki a fogva tartás során előforduló higiéniai elégtelenségekre a zárkakon kívüli és a zárkán belüli körülmények tekintetében, amelyek miatt, és a nem megfelelő takarítás következtében fertőző betegségek gyakran előfordulnak.

Az elsőfokú eljárás során a felperes hivatkozott arra is, hogy az élelmezés minősége nem érte el a fogvatartottak vonatkozásában az elvárható szintet mennyiség és minőség tekintetében. A tápanyagok pótlására csak olyan módon van lehetőség, ha a fogvatartott saját letéti pénzéből vásárolja meg azokat a túlárazott élelmiszereket, amelyek a bv. intézetben kaphatók. További lehetőség, ha a fogvatartott hozzátartozói csomagot küldenek, erre azonban csak korlátozottan van lehetőség figyelemmel a mennyiségi, valamint a súly és méret korlátozásokra.

Az I. rendű alperes fellebbezése arra irányult, hogy az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. §-a alapján változtassa meg és a keresetet utasítsa el, valamint kötelezze a felperest a perköltség

megfizetésére.

Kiemelte az I. rendű alperes, hogy az elsőfokú ítéletben kifejtettekkel szemben a 2017. szeptember 18. napján kelt előkészítő iratában elsődlegesen a per megszüntetését kérte a Pp. 157. § a) pontja alapján, a Pp. 130. § (1) bekezdésnek c) pontjára figyelemmel. A felperes ugyanis szabadságvesztésének végrehajtása során elmulasztotta kártérítési igényét közvetlenül érvényesíteni a 13/1996. (XII.23.) IM rendelet, valamint az azt hatályon kívül helyező 12/2014. (XII.19.) IM rendelet alapján. Emellett, mivel a felperes keresetében kizárólag elhelyezési körülményeire vonatkozóan terjesztette elő követelését, azt a 2013. évi CCXL. törvény 70/A. §-a alapján kártalanítási eljárásban érvényesítheti. Mindezeket az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta és megállapította, hogy a felperesi panasz benyújtásának hiánya nem jelentette a rendes jogorvoslat elmulasztását, ami kizárta volna az I. rendű alperessel szemben a kártérítési igény érvényesítését. Ez nem helytálló, mert a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően a felperes igényérvényesítését elmulasztotta, melyből következően az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest érintően a keresetről érdemben nem dönthetett volna, csak abban az esetben, ha a felperes az ő vonatkozásában is kimeríti az adott jogorvoslati lehetőségeket, mert keresetének benyújtásakor és az elsőfokú eljárás során is büntetését töltötte, így részére a jogorvoslati lehetőségek rendelkezésére álltak, illetve rendelkezésére állnak.

A II. rendű alperes fellebbezésében kérte, hogy az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján változtassa meg oly módon, hogy vele szemben a keresetet utasítsa el és kötelezze a felperest a perköltség megfizetésére. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében megállapította, miszerint a II. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát, a felperes azonban ilyen igényt nem érvényesített, keresete a II. rendű alperessel szemben kizárólag sérelemdíj megfizetésére irányult, a jogsértés megállapítását azonban nem kérte. Igazolt, hogy a felperes a II. rendű alperesnél való elhelyezés miatt 749.700 forint összegű kártalanításban részesült, amit ki is fizettek részére. A 2013. évi CCXL. törvény 10/A. § (2) bekezdése értelmében az elítélt vagy egyéb jogcímen fogvatartott, amennyiben kártalanítást meghaladó igénye van, azt polgári perben érvényesítheti. A felperes az elsőfokú eljárás során nem bizonyította, hogy a részére megítélt kártalanítási összeget meghaladó kárigénye lenne. Sérelmezte továbbá a II. rendű alperes, hogy az elsőfokú bíróság a perköltség megítélésénél figyelmen kívül hagyta, hogy a II. rendű alperes részben pernyertes lett és perköltséget igényelt a felperestől.

A peres felek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett rendelkezései helybenhagyását kérték.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a kereset tárgyában és a perköltség tekintetében azonban érdemi döntése és annak indokolása csak részben helytálló.

A keresettel szemben előterjesztett ellenkérelmében az I. rendű alperes elsődlegesen a felperesi igényérvényesítés akadályaként hivatkozott arra, hogy a felperes elmulasztotta követelését előzetesen, a hivatkozott IM rendeletek szerint, valamint a 2013. évi CCXL. (továbbiakban: Bv. törvény) 70/A. §-a alapján érvényesíteni, ezért a per megszüntetését kérte. Az elsőfokú bíróság e kérelemnek nem adott helyt, ítéletében azonban az ezzel kapcsolatos döntése indokolását elmulasztotta, ezért azt az ítélet tábla a következőkkel egészíti ki:

Az I. rendű alperesnek a per megszüntetésére irányuló kérelme alaptalan. A Bv. törvény 143. § (5) bekezdésének a felperes I. rendű alperesnél való fogva tartása idején, 2015. január 1-től hatályos

rendelkezése szerint, ha az elítélt szabadult, kártérítési igényét a Polgári Törvénykönyv alapján, elévülési időn belül közvetlenül a bv. szerv székhelye szerint illetékes bírósághoz benyújtott keresettel érvényesítheti. Ebből következően a felperes igényérvényesítésének nem volt előzetes feltétele kártérítési követelésének bv. intézetnél való bejelentése, illetve elbírálása.

Kiemelendő, hogy a Bv. törvény kártalanítással kapcsolatos szabályai 2017. január 1-jén léptek hatályba. A 10/A. § (4) bekezdése szerint, a kártalanítás iránti igény „attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek”. E határidő elmulasztása jogvesztő. A felperes az I. rendű alperesi intézetből büntetését kitöltve, közel két évvel a Bv. törvény kártalanítási szabályainak hatályba lépése előtt, 2015. május 30. napján szabadult, melyből szükségszerűen következik, hogy az ezt megelőző, szabadulásával már megszűnt sérelmes elhelyezési körülményeire alapítva a Bv. törvény 10/A. § (4) bekezdésében foglaltak alapján a kártalanítás kizárt.

Mindezek mellett, az I. rendű alperes magatartása felróhatósága körében, a fogvatartottak elhelyezésének körülményeivel összefüggésben maga hivatkozott befogadási kötelezettségére, amelyre befolyása nincs, továbbá általa sem vitatottan az előírt élettér folyamatos biztosításának hiánya mellett intézményében az egyéb alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények is objektíve fennállnak. Ezért a kártérítési igény érvényesítésének az 1959. évi Ptk. 349. § (1) bekezdése szerinti speciális feltétel tekintetében alaptalanul kifogásolta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy mivel az intézményben a körülmények adottak, a felperesnek elhelyezési körülményeivel kapcsolatos panasza nyilvánvalóan nem lett volna alkalmas az ebből eredő sérelmek elhárítására.

A nem vitásan fennálló, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekre tekintettel az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy az I. rendű alperes, a fogva tartás során megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát és köteles az ezzel okozott nem vagyoni kára megtérítésére.

Alapos a felperes fellebbezése a tekintetben, hogy az I. rendű alperes terhére megállapított nem vagyoni kártérítés (956 napra 100.000 forint alapján 105 forint/nap) összege nyilvánvalóan nem áll arányban az elszenvedett sérelmekkel, azonban az általa követelt kártérítés (4.800.000 forint kárigény alapján napi 5.020 forint) rendkívül eltúlzott, napi összege több mint háromszorosa a 2017. január 1-től hatályos jogszabályi rendelkezés alapján megítélhető legmagasabb napi kártalanítási összegnek. A csatolt kimutatás szerint az I. rendű alperesnél a felperes részére 956 napi fogva tartása idején 438 napon nem volt biztosított a jogszabályban előírt élettér, míg az egyéb, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények a teljes időszakban fennálltak. Tekintettel a fogva tartási időszak értékviszonyaira is, valamennyi körülményt értékelve és mérlegelve az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy napi 800 forint kártérítés a megfelelő és elégséges a felperes fogva tartása során elszenvedett sérelmeinek kompenzálására, ami 956 napra 764.800 forint.

Alaptalanul kifogásolta II. rendű alperes vele szemben a jogsértés megállapítását arra hivatkozással, hogy a felperes ennek megállapítására irányuló kérelmet nem terjesztett elő. A felperesi képviselő 2018. február 21-i tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített nyilatkozatából kitűnően, a felperes keresetét kiterjesztve a II. rendű alperessel szemben a sérelemdíj megfizetésére kötelezése mellett annak megállapítását is kérte, hogy elhelyezési körülményeivel megsértette az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát. A kártalanítási határozat alapján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények bizonyítottak, ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg II. rendű alperes terhére a felperes személyiségi jogának megsértését.

Fellebbezési érveléséből is kitűnően, a felperes a II. rendű alperessel szemben sérelemdíj iránti igényét, „többlettényállásként” arra alapítja, hogy a részére megítélt kártalanítás összege aránytalan

és elégtelen, az egy napra megállapítható 1.600 forint is alkalmatlan arra, hogy kompenzálja azokat az elszenvedett sérelmeket, melyeket ki kellett állnia. Ebből következően, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt részére megítélt kártalanítást elégtelennek ítéli meg és többletigényét sérelemdíjként kívánja érvényesíteni, ami nyilvánvalóan alaptalan. Ennek indokaként kiemeli az ítélet, hogy a felperes a Bv. törvény 10/A. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelemért igényelt kártalanítást. A bv. bíró által végzéssel megállapított kártalanítási összeg a Bv. törvény 51. § (1) bekezdése szerint kizárólag a törvény szerinti jogorvoslattal, a végzés elleni fellebbezéssel kifogásolható. Emellett a Bv. törvény 10/A. § (2) bekezdése értelmében, kártalanítási igény érvényesítése esetén a 10/A. § (1) bekezdése szerinti jogcímen további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak nincs helye.

Alaptalan a felperesnek az a hivatkozása is, hogy a megítélt kártalanítás korlátozottan terjed ki a higiéniai elégtelenségekre a zárkákon kívüli és a zárkán belüli körülmények tekintetében is. Ennek kapcsán az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kártalanítás elbírálása kiterjedt a higiénés körülmények vizsgálatára is, mert annak indokolása ismerteti az egyes objektumokban a zárkában lévő WC-k és zárkán kívül szintenként lévő zuhanyozók jellemzőit, továbbá utal arra, hogy a fogvatartottak takarítják saját zárkáikat, valamint a kijelölt fürdőhelyiséget.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, miszerint önmagában a felperesnek arra való hivatkozása, hogy az élelmezés minősége és mennyisége nem érte el az elvárható szintet, sérelemdíj megítélésére nem ad alapot, mert az elvárható szint egyéni igényektől függ és a felperes e körben, erre való általános hivatkozása mellett konkrét tényállítást nem tett. Mivel a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése szerint a sérelemdíj a személyiségi jog megsértésének szankciója, az ítélet az elsőfokú bíróság megállapítását azzal egészíti ki, hogy a II. rendű alperes a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 128. §-ában foglaltak alapján a fogvatartottak részére nem egyéni elvárásuknak, hanem az előírt általános normáknak megfelelő étkezést köteles biztosítani. Ezért a II. rendű alperes részéről önmagában az, hogy az általa biztosított élelem mennyiségében és minőségében sem felel meg a felperes által elvárt szintnek, nem jogellenes, személyiségi jogot sértő magatartás.

Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a felperes mindkét alperessel szemben csupán kis részben pernyertes, ezért megalapozatlan a perköltség viselésével kapcsolatos rendelkezése. Az általa hivatkozott, a per elbírálására irányadó 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 81. § (1) bekezdése szerint, részleges pernyertesség esetében a bíróságnak a perköltség felől a pernyertesség arányának figyelembevételével kell határoznia, melyből - eltérésre alapot nem adó egyéb ok hiányában - egyértelműen következik, hogy a nagyobb részt pervesztes fél köteles a nagyobb részben pernyertes ellenérdekű félnek perköltséget fizetni, ami az egyes feleknek az ellenérdekű féllel szemben a pertárgy értéke alapján, pernyertességük arányában járó perköltség különbözete. Erre tekintettel, a keresethez képest a felperes csupán kis részben való pernyertessége ellenére az elsőfokú bíróság jogszabálysértően kötelezte alpereseket a felperes részére perköltségként ügyvédi munkadíj megfizetésére. Emellett, indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja helyett a (6) bekezdést alkalmazva, mérlegeléssel állapította meg, mellyel kapcsolatos indokolási kötelezettségét azonban elmulasztotta, ugyanis ítéletében még azt az alapvető tényt sem jelölte meg, hogy a 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján megítélhető munkadíjat alacsonyabb vagy magasabb összegben állapította-e meg.

A kifejtettek alapján az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 235. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, az I. rendű alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 764.800 forintra és annak az elsőfokú ítélet szerinti kamataira felemelte. Ennek ellenére a felperes a vele szembeni keresetének értékéhez (4.800.000 forint) képest nagyobb részben pervesztes, míg a II.

rendű alperessel szembeni kereset (1.200.000 forint) tekintetében a személyiségi jogsértés megállapítására figyelemmel, annak ítélkezési gyakorlat szerint az Itv. 39. § (3) bekezdése szerinti 600.000 forintos értéke alapulvételével a felperes és a II. rendű alperes egyenlő arányban pervesztesek. Ezért az ítéletábra az elsőfokú ítéletnek az alperesek elsőfokú perköltség fizetésére kötelező rendelkezését mellőzte. A Pp. 81. § (1) bekezdésének megfelelően, a nagyobb részben pervesztes felperest kötelezte az I. rendű alperes részére az elsőfokú perköltség, a képviselődével felmerült munkadíj megfizetésére. Ennek mértékét a vele szembeni kereset (4.800.000 forint) értékéhez képest pernyertességének értéke (4.035.200 forint) alapján neki járó, továbbá pervesztessége értéke (764.800 forint) alapján a felperesnek fizetendő, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint megállapítható munkadíj különbözetét állapította meg, tekintettel arra, hogy egyik fél képviselődete vonatkozásában sem merült fel a rendelet szerint megítélhető díj mérséklésére vagy magasabb összegben való megállapíthatóságára alapot adó ok. A felperes és a II. rendű alperes viszonyában, egyenlő mértékű pervesztességükre tekintettel egyik fél sem köteles a másiknak perköltséget fizetni. Egyebekben az ítéletábra az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú eljárásban a vele szembeni keresethez képest a felperes az I. rendű alperessel szemben nagyjából pervesztes, míg a felperes és a II. rendű alperes pervesztességének mértéke azonos. Ezért az ítéletábra a Pp. 81. §-a alapján a nagyobb részben pervesztes felperest kötelezte az I. rendű alperes részére a másodfokú perköltség, a képviselődével felmerült munkadíj megfizetésére, melynek mértékét pervesztessége mértéke alapján a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint állapította meg, míg a felperes és a II. rendű alperes másodfokú költségeiket maguk viselik. A felperes költségmentességére, továbbá az alperesek illetékmentességére tekintettel az általuk le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2019. február 28.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró